

Barrachina es desdobra en dos personatges en aquesta peça esbojarrada que mostra les bambolines del món teatral.

Anna Barrachina

L'actriu terapèutica

Per Oriol Osan. Fotografia de David Campos per a BENZINA.

Batalla amb vestits, rams de flors i poms de porta vulgars que el seu marit li regala, maneja amb perícia una destrat, amaga ampolles de JB i es vanta d'estar al corrent de totes les xafarderies i embolics de la companyia. L'actriu de Sitges és una de les protagonistes de l'obra coral *Pel davant i pel darrera* (*Noises Off*, de Michael Frayn) que, després d'un parèntesi de cinc setmanes, torna al Teatre Borràs el 16 de març per a seguir desencaixant mandíbules a les butaques.

No tothom pot presumir d'haver tingut com a professora de teatre la secretària de Pablo Neruda. L'Anna Barrachina (Sitges, 1968), sí. Dels onze als catorze anys, la xilena Maria de la Luz Oliver, escriptora i alhora una gran estudiosa de la *comèdia dell'arte*, ensenyava les veçoles del teatre a la petita Anna, alhora que l'empenyia a aconseguir que el seu somni, de molt nena, es fes realitat.

Uns quants anys després, Barrachina protagonitza, amb altres vuit actors, la que probablement és, asseguren, la comèdia més divertida mai escrita, traduïda a 28 llengües i representada a més de cinquanta països des de fa trenta anys: *Noises Off*, del britànic Michael Frayn. En realitat són dues comèdies en una. La primera, un vodevil esbojarrat, tirant a ordinari, titulat *¿Me enseñas la sardina?*. La segona, les dificultats de tota mena que pateix una tronada companyia de pèssims actors per muntar i "girar" aquesta "magnífica obra". *Pel davant i pel darrera*, en la seva traducció al català de Paco Mir, ens mostra els malentesos davant i darrere l'escenari en aquesta doble ficció, que arriba a Barcelona per quarta vegada.

Sembla que Barrachina ja tingués des de menuda el destí escrit a l'horitzó. D'ençà que s'impregnava dels festivals de Teatre de Sitges, que muntava en Ricard Salvat, "una veritable joia", apunta l'actriu, fins a les escapades a les sales de Barcelona sempre que el seu oncle actor –que treballava a Madrid–

venia a Catalunya a actuar i la família la hi portava: "per mi era com el *tío que viene de América*", recorda. Va començar una carrera, Filosofia, però va durar dos dies, perquè feia campana per anar-se'n al Col·legi del Teatre.

I ironies de la vida, el mateix dia en què no la van acceptar a l'Institut va entrar a formar part de la companyia La Cubana, que ha marcat irreversiblement la seva carrera professional, per goig de tots, i que tant li ha donat, confessa. Es va incorporar al final de *La Tempestad*. Era el 1986 i tenia 18 anys. Aquesta experiència, que ens ha regalat moments memorables, va durar fins als 32. Qui no recorda el teatre de carrer, les *delikatessen* o cubanades a la carta, en què feien coincidir, per estupefacció dels vianants, un grup de núvies a la porta de l'Església del Pi esperant un sol nuvi –poligam, és clar!– amb la consegüent batalla campal? O quan una expidolairaire enfundada en un visó, amb la clàssica cantarella, recorria els vagons del metro repartint duros als passatgers per retornar-los les almoines que un dia rebé i que li havien fet guanyar la loteria i sortir de la misèria? O el seu paper d'Estrellita Verdiales a *Cegada de amor*, que va interpretar del 93 al 98? O quan els telespectadors van bloquejar la centraleta de TVE durant una entrevista que els feia Mercedes Milà? O les entranyables Teresines que tots voldriem tenir com a veïnes? O *Cómeme el coco, negro*, o *Cubana marathon dancing*, o... un llarg i inoblidable etcètera.

Quin bagatge s'emporta una actriu després d'estar tant de temps amb una compa-

“
La comèdia és molt cabrona, necessita molta disciplina. Gairebé és com fer tir amb l'arc, en què has d'encertar, has de tenir una mena d'intuïció, de ritme, que s'aprèn amb l'experiència.

”

“
 La comèdia
 està molt
 menyspreuada,
 en aquest país,
 i hem tingut molt
 bons còmics!
 ”

nyia emblemàtica com *La Cubana*?, li pregunto. “Va ser una època meravellosa. Li estic molt agraïda, va ser la meua escola, em vaig formar allà! M’ha donat taules, experiència, viure el teatre des de la base sòlida, la creació de personatges... En Jordi Milán és un senyor d’una disciplina exquisida. Vaja, que ni deu mil carreres m’haguessin ensenyat el que m’ha ensenyat *La Cubana*!”. I és que van ser gairebé catorze anys junts, com si fossin la mateixa família, encara que el contacte entre els seus exmembres s’hagi dilatat.

Sembla que Anna Barrachina s’hagi especialitzat en la comèdia i, segons ella, ha estat una casualitat, ja que quan volia entrar a l’Institut del teatre hi anava per una altra línia: “La comèdia és molt cabrona”, reconeix, “necessita molta disciplina. Gairebé és com fer tir amb l’arc, en què has d’encertar, has de tenir una mena d’intuïció, de ritme, que s’aprèn amb l’experiència. I jo no anava per aquí. I per això em sorprèn quan la gent riu!”. És una dona per qui el sentit de l’humor és un dels ingredients més importants a la vida. Riure i que la facin riure. Li agrada la línia fina, que no el traç gros, però que trequi punta, sobretot d’allò més quotidià.

És més difícil fer riure que plorar?, li consulto. “Jo crec que tot és difícil, però fer

riure és molt difícil! A més, penso que la comèdia està molt menystinguda, en aquest país, i hem tingut molt bons còmics! Es valora més un drama que una comèdia. I és un error enorme. Com a actriu és un plaer immens veure la cara de satisfacció de la gent quan se’n va a casa. És molt agraït. És terapèutic! Tot té el seu què, evidentment, com un bon drama, en què fas plorar! Però el més important és el respecte al públic i saber comunicar. Que no se’n vagi indiferent a casa. Transmetre alguna cosa”.

LA DISBAUXA

Després de cinc anys interpretant un personatge molt contingut, el de la Nuri Soler, a la sèrie de TV3 *Ventdelplà* –segurament el seu paper dramàtic més llarg interpretat fins ara–, Barrachina tenia la necessitat de fer alguna cosa “gran, molt gran, que necessités molta energia”. Per això, quan li va arribar el rol de Marta Millet / Flavia Churchill a *Pel davant i pel darrera*, que en anteriors muntatges havien interpretat Marta Calvó, Rosa Andreu i Anna Briansó, va ser com caigut del cel. A més, salvant les evidents diferències, *Noises off* té moltes coincidències amb el segell de *La Cubana*, per la qual cosa l’adaptació va ser més fàcil.

Aquesta és la quarta vegada que l’obra es

representa a Barcelona (es va estrenar el 1985, i posteriorment va tornar als escenaris al 1996 i al 2002) i requereix d’una maquinària i d’un engranatge mil·limètrics perquè tots els passos quedin ajustats. Sorprenentment, la companyia, dirigida per Alexander Herold, només ha tingut quatre setmanes per assajar. “Realment he de dir que estic amb uns companys grans i meravellosos”, manifesta orgullosa l’Anna. “Això només ho pots aconseguir amb grans actors. Ha estat un estrès! L’obra és un estrès! L’energia no la pots baixar mai! Sempre has d’estar cridant”. Aquesta energia que anhelava només es pot suportar si l’equip és sòlid.

La nova versió actualitza el text original i manté un dels trets que tant van agradar no només al públic de Barcelona sinó també al propi autor, i que van contribuir a l’èxit del muntatge a Catalunya: el bilingüisme. El fet que el públic de la ciutat ho sigui ha permès als responsables poder diferenciar el vodevil que els actors estan assajant de l’obra de teatre.

Pel davant i pel darrera mostra les misèries del món teatral, el que passa entre bambolines, on no tot és tan bonic com sembla. Qualsevol semblança amb la realitat és pura coincidència?, li demano encuriós. [Riu], “Bé, jo encara no m’he pagat mai amb cap

Assegura que el seu pas per La Cubana li ha donat tot.

actriu al darrera! Aquí ho amplifiquen tot, però sí, i tant! Potser no amb un traç tan gros com aquí, amb desral i tot, però ja et dic jo, ja et dic jo [i subratlla lentament les paraules perquè el missatge quedi clar], que sí que passa, que pel darrera és una cosa i pel davant una altra! Aquesta obra, que ja és un clàssic, és una mirada de carinyo cap al món dels actors. Molt passada de voltes, si tu vols, molt boja, però mare de déu si han passat coses!”.

Tant en teatre com en cinema i televisió, l'actiu ha participat sempre en projectes corals. Quan tindrem una Anna Barrachina protagonista? “Quan em vulguin!”, exclama. “Em vindria molt de gust, i tant! Tinc ganes de fer teatre de text, no em vull quedar fent sempre comèdia, tinc ganes d'anar al Nacional i fer una altra cosa. Crec que part del que a mi m'agrada en aquesta professió és tenir colors diferents, i ensenyar nous registres”.

Per damunt de tot, Anna Barrachina és una dona, diu amb contundència. Després, és mare i esposa, i també una actriu a qui li apassiona la seva feina i que realment ha complert el seu somni. Una actriu que segueix aprenent i a qui sempre li ha agradat reciclar-se. Ella diu que fer comèdia és terapèutic, però qui és terapèutica és ella. Veure-la disfrutar damunt d'un escenari i comprovar com és capaç d'encomanar-te l'energia que desprèn, fa que marxis a casa amb les piles carregades. ■

Un trenta aniversari a Barcelona

Noises off es va estrenar l'any 1982 al Lyric Theatre de Hammersmith, a Londres. L'empresari dubtava de si aguantarien les sis setmanes previstes, i la realitat és que s'hi van estar més de cinc anys! L'èxit sempre més l'ha acompanyat i continuament es representa en algun lloc del món. Una comèdia que mai passa de moda i que periòdicament torna a les cartelleres i que el públic agraeix recuperar. Fins i tot se n'ha fet una adaptació cinematogràfica, amb el mateix títol, dirigida per Peter Bogdanovich, amb Michael Caine, Christopher Reeve i Carol Burnett, entre d'altres. L'arribada a Barcelona coincideix amb la celebració dels 30 anys de l'estrena de la producció original.

Michael Frayn, l'autor, va fer una revisió del text l'any 2000 per a la producció del National Theatre de Londres, que és la que ja es va poder veure al Teatre Borràs el 2002. Com diu ell mateix, “no hi ha res com veure una obra dotze milions de cops perquè els teus dits tinguin ganes de teclejar de nou, de corregir”. Els canvis que va introduir no variaven l'essència de l'obra, però són nombrosos: els finals dels dos darrers actes canvien en benefici d'un dels personatges femenins, moltes situacions que abans s'intuïen es clarifiquen, es redueix una mica el text del vodevil interpretat, es modifiquen les accions “sense paraules” del segon acte i en general es va fer un treball de pentinat de tota l'obra.

